

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Predsednik Državnega zbora

Številka: 00104-30/2016/6
Datum: 16. 3. 2016

REPUBLIKA SLOVENIJA - DRŽAVNI ZBOR	
Prejeto:	17-03-2016
Šifra:	020-07/16-235/3
Povezava:	411-02/16-5
EPA:	EU:
Sign. zn.:	
Kratika:	

Na podlagi 249. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13) vam pošiljam:

- Odgovor na poslansko vprašanje Franca Breznika v zvezi s prevelikim državnim trošenjem,

ki ga je Vlada Republike Slovenije sprejela na 80. redni seji dne 16. 3. 2016.

Mag. Darko Krašovec
generalni sekretar

Priloga: 1

Številka: 00104-30/2016/5

Datum: 16. 3. 2016

Odgovor na poslansko vprašanje Franca Breznika v zvezi s prevelikim državnim trošenjem

Poslanec Franc Breznik je na Vlado republike Slovenije naslovil pisno poslansko vprašanje v zvezi s prevelikim državnim trošenjem., v okviru katerega pa izpostavlja tudi pogajanja s sindikati glede višine plač ter odziv ministra za javno upravo, iz katerega naj bi po mnenju poslanca bilo mogoče sklepati, da minister ne posveča dovolj pozornosti kršitvam glede izplačevanja dodatka o stalni pripravljenosti in nasploh kršitvam glede izplačevanja dodatkov v javnem sektorju.

Vlada republike Slovenije je navedeno vprašanje proučila in posreduje naslednji odgovor:

Slovensko gospodarstvo je bilo v krizi med najbolj prizadetimi, upad BDP v letu 2009 je bil 7,8-odstoten, okrevanje v letih po tem pa je razmeroma počasno in dolgotrajno. Slovenija je tako šele v letu 2014 in 2015 beležila razmeroma solidno okrog 3-odstotno gospodarsko rast, ki je omogočila odpravljanje nastalih makroekonomskih neravnovesij in odpravo presežnega primanjkljaja v javnih financah. K temu pomembno prispeva izvajanje zastavljenih ukrepov in politik, kot jih je Vlada postavila v Nacionalnem reformnem programu in Programu Stabilnosti.

Slovenija je tako z ukrepi in politikami v preteklih letih po predhodnih ocenah uspešno naslovila presežni javnofinančni primanjkljaj, ki bo ostal pod 3% BDP. Vendar smo zaradi izboljšanja stanja v javnih financah in ugodne gospodarske rasti pred še zahtevnejšo nalogo, saj bo Slovenija v letu 2016 obravnavana po pravilih preventivnega dela Pakta stabilnosti in rasti, kar pomeni, da bo morala znatno izboljševati strukturni saldo javnih financ, da bo lahko dosegla zahtevan srednjeročni fiskalni cilj (MTO).

Za nadaljnjo okrepitev fiskalne odgovornosti v letu 2016 prvič velja Zakon o fiskalnem pravilu, ki določa način ter časovni okvir izvajanja načela srednjeročne uravnoteženosti, merila za določitev izjemnih okoliščin, v katerih se lahko odstopi od srednjeročne uravnoteženosti, in način ravnanja ob njihovem nastopu oziroma prenehanju. V letu 2016 je predvideno dokončanje institucionalnega okvira upravljanja z javnimi financami s sprejemom Zakona o javnih financah. Predvidena je tudi vzpostavitev delovanja Fiskalnega sveta, katerega imenovanje v Državnem zboru 1. marca 2016 žal ni bilo potrjeno z zadostno večino.

Gibanje javnofinančnih izdatkov zadnjih letih je povezano predvsem z zahtevnimi razmerami nizke gospodarske rasti in odpravljanja posledic gospodarske krize, hkrati pa je bilo potrebno zagotavljati pogoje za ohranitev rasti.

Gospodarska kriza je z nižjimi dohodki najprej prizadela gospodarstvo in takoj nato tudi prebivalstvo. Po 2. členu Ustave Republike Slovenije je Slovenija pravna in socialna država. Če je Vlada želela zagotavljati primerno socialno varstvo svojih državljanov, je morala več let ohranjati ali celo povečevati ciklične in diskrecijske izdatke, namenjene ublažitvi posledic krize s povečanjem izdatkov za **socialne transfere in nadomestila brezposelnim**. Med leti 2008 in 2015 so se tako transferji posameznikom in gospodinjstvom povečali za 13,7 %.

Hkrati je Slovenija soočena tudi z rastjo stroškov, povezanih s **staranjem prebivalstva**. Med leti 2008 in 2015 so se drugi domači transferji (vključen transfer v ZPIZ) povečali za 11,7 %. Dodaten pritisk na javne finance vlada sicer že naslavlja ob pripravi rešitev glede prihodnosti pokojninskega in zdravstvenega sistema ter dolgotrajne oskrbe.

Gospodarska kriza je v letih 2009 - 2013 izpostavila tudi vrsto šibkosti v slovenskem bančnem sistemu in je terjala ukrepanje tako v samih bankah kot tudi na področju systemske ureditve. Slovenija je v letih 2013 in 2014 izvedla obsežne **ukrepe za krepitev stabilnosti bank**, kar je stabiliziralo bančni sektor in povrnilo kredibilnost države na mednarodnih finančnih trgih. Zaradi dokapitalizacije bank v višini 10,1 % BDP se je dolg sektorja država v letu 2013 povečal na 70,3 % BDP.

Posledično so tudi zaradi zgoraj navedenih razlogov izdatki za plačila domačih in tujih **obresti** od leta 2008 skupaj narasli za 215,5 % ali 702,7 milijonov evrov in v letu 2015 tako skupaj znašajo 10,5 % vseh načrtovanih odhodkov za leto 2015, medtem, ko so v letu 2008 ti izdatki predstavljali le 3,8 % vseh odhodkov.

Primerjalno z letom 2008 so **odhodki za investicije** v letu 2015 višji za 190 milijonov evrov, čeprav so opazna medletna nihanja. Rast odhodkov za investicije pa v pretežni meri izhaja in večjih odhodkov iz EU sredstev, ki jim ustrezajo tudi višji prihodki iz EU sredstev. S tem so vlade zasledovale tudi cilje krepitve dolgoročne rasti in ustvarjanja delovnih mest.

Po drugi strani pa so v omenjenem obdobju med 2008 in 2015 **izdatki za plače** in prispevke zaposlenih iz proračuna nižji za 7,1 %, kar je posledica omejitev na področju politike plač. Izdatki za **blago in storitve** so ob stalnih racionalizacijah nižji za 20,3 %, **subvencije** pa so bile nižje za 21,6 %.

Vlada torej vodi politiko, s katero želi ustvariti pogoje za rast. Za doseg dolgoročne gospodarske rasti in za ustvarjanje kakovostnih delovnih mest si je načrtala ukrepe na ključnih področjih z namenom, da bi povečevala produktivnost in učinkovitost ter zagotovila primerno raven socialne vključenosti in pravičnosti.

Obenem je treba poudariti, da je Slovenija v poročilu Ekonomska svoboda sveta za leto 2016 na področju javnofinančne porabe ocenjena slabo, ker so bili za ocenjevanje stanja na tem področju uporabljeni pretekli podatki. V najnovjšem poročilu so bili namreč uporabljeni podatki glede deleža javnofinančnih podatkov v BDP za leto 2013, t.j. v letu, ko so skupni izdatki sektorja država narasli za več kot 10 odstotnih točk zaradi sanacije bančnega sistema na okoli 60 % BDP. Šlo je torej za enkratno povečanje izdatkov, ki pa je močno poslabšalo uvrstitev Slovenije na lestvici ekonomske svobode. To je bila namreč ključna sprememba indikatorja, zaradi katerega je Slovenija na lestvici padla za 16 mest v zadnjih dveh letih. S tega vidika je pomembno dejstvo, da so izdatki sektorja država v deležu BDP že v letu 2014 ponovno padli pod 50 % BDP, skladno s javnofinančno politiko vlade pa se bo ta delež v naslednjih letih še nadalje zmanjševal. Zniževanje deleža javnofinančnih izdatkov pa bi se moralo odraziti v uvrstitvi Slovenije na omenjeni lestvici ekonomske svobode v prihodnjih letih.

Izboljšanje uvrstitve Slovenije na lestvicah konkurenčnosti, ki temeljijo na novejših podatkih, je bilo namreč mogoče zaslediti že v preteklem letu: v okviru poročila IMD World Competitiveness Yearbook je Slovenija napredovala s 55. na 49. mesto med 61 državami, v poročilu Svetovne Banke z naslovom Doing Business se je Slovenija uvrstila med 30 najboljših med 189 državami (izboljšanje uvrstitve s 35. na 29. mesto), poročilo Global Competitiveness Report, ki ga pripravlja World Economic Forum, pa kaže na izboljšanje uvrstitve s 70. na 59. mesto med 140 državami.

Glede navedb poslanca o prevelikem državnem trošenju velja tudi opozoriti, da se je na nekaterih področjih, kot npr. v kulturi, letni obseg državnih sredstev od leta 2009 (realizacija proračuna 204.040.642 evrov) do leta 2016 (veljavni proračun 150.270.065 evrov) znižal za kar 53,7 mio EUR ali za 26 %.

Prav zaradi pogajanj z reprezentativnimi sindikati javnega sektorja v obdobju od leta 2009 dalje, v katera so bile vključene različne vlade, je bilo preprečeno povišanje javno finančnih izdatkov (torej državnega trošenja) za več kot 1,5 mrd evrov. Rezultat na primer zadnjih pogajanj, ki so se zaključila v letu 2015, je bil, da se javno finančni odhodki niso povišali za 200 mio evrov. Da bi se tudi glede stroškov dela v javnem sektorju preprečilo njihovo povečevanje izven okvirov javno finančnih zmožnosti, zasledujoč cilj odprave proračunskega primanjkljaja, je vlada na seji, dne 3.3.2016, sprejela izhodišča za pogajanja z reprezentativnimi sindikati javnega sektorja o možni rasti stroškov dela v javnem sektorju v obdobju 2017 – 2020. Tako naj bi rast stroškov dela v javnem sektorju bila neposredno odvisna od nominalne rasti BDP, kar bi do leta 2020 omogočilo odpravo proračunskega primanjkljaja.

V zvezi z izplačevanjem dodatkov v javnem sektorju, vključno z dodatkom za stalno pripravljenost, pa je odziv ministra za javno upravo treba razumeti ravno nasprotno, kot to navaja poslanec. Minister je o ugovorih zoper zapisnike inšpektorjev za plače v javnem sektorju odločil tako, da je pritrdil ugotovitvam inšpektorjev, da je v konkretnih primerih šlo za kršitve pri izplačevanju dodatka za stalno pripravljenost. Odločitev ministra je postala sestavni del inšpekcijskih zapisnikov. Iz navedenega je torej jasno, da se je minister za javno upravo tako z izjavami v medijih kot tudi pri reševanju ugovorov zoper zapisnike inšpekcije jasno opredelil, da tovrstne kršitve predpisov niso sprejemljive. Kot minister, ki mu zakon daje pristojnost, da odloča o ugovorih proračunskih uporabnikov zoper izdane zapisnike inšpektorjev za plače, je odločil, da so ugovori neutemeljeni in jih je upoštevalje veljavne predpise argumentirano zavrnil. Sicer pa je izjave ministra o dodatkih v javnem sektorju treba razumeti na enak način, kot to izhaja iz Informacije o dodatkih v javnem sektorju, s katero se je vlada seznanila na seji, dne 11.2.2016, in jo je tudi objavila za javnost. Dodatki, kot se na podlagi zakona, podzakonskih predpisov in kolektivne pogodbe izplačujejo v javnem sektorju, niso posebnost javnega sektorja, saj se skladno z Zakonom o delovnih razmerjih (ZDR-1) in skladno s kolektivnimi pogodbami izplačujejo tudi v zasebnem sektorju. Z dodatki se namreč ovrednotijo posebni oziroma manj ugodni delovni pogoji, vključno z manj ugodnim delovnim časom, pri čemer pa celotna masa dodatkov v javnem sektorju znaša približno 8% mase sredstev za plače. Na letni ravni so javno finančna sredstva zaradi izplačevanja dodatkov obremenjena v višini približno 280 mio €. Navedbe poslanca, da naj bi odziv ministra za javno upravo pomenil, da se s pravilnostjo izplačevanja dodatkov ni treba ukvarjati, pa so prav tako v nasprotju z dejstvi. Ministrstvo za javno upravo je namreč poleg javnega objavljanja podatkov o skupni masi plač, vključno z delovno uspešnostjo in dodatkih po posameznih proračunskih uporabnikih, pričelo objavljati izplačila vseh posameznih vrst dodatkov, torej tudi dodatek za stalno pripravljenost s številom prejemnikov. Na portalu Nacionalni interoperabilnostni okvir (NIO) so bili ti podatki objavljeni prvič za mesec december 2015 in bodo objavljeni mesečno tudi v prihodnjem obdobju.

Vlada meni, da je poleg vloge nadzornih institucij pri preprečevanju nepravilnosti glede izplačevanja plač v javnem sektorju pomembno tudi zagotavljanje transparentnosti z javnim objavljanjem podatkov o izplačevanju stroškov dela v javnem sektorju, kar vpliva tudi na zmanjševanje nepravilnosti v zvezi s tem.